

гармонійно розвиненої, зрілої і відповідальної особистості. Крім того, профілактика передбачає ознайомлення батьків з основними положеннями нормативних документів про попередження насильства щодо дітей, права та обов'язки батьків і дітей.

На окрему увагу заслуговують сім'ї, де відносини між батьками та дітьми носять деструктивний характер. Основні завдання вчителя щодо роботи з такими сім'ями полягають у: забезпеченні педагогічної підтримки дітей та батьків, які мають проблеми особистісного, соціального, виховного плану, наданні допомоги у подоланні особистісних і соціально зумовлених труднощів; сприянні розвитку, точніше саморозвитку батьків, їх творчого потенціалу, здібностей, інтересів, активізації виховної функції сім'ї шляхом залучення батьків до оволодіння основами спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних для правильної побудови і здійснення виховання дітей молодшого шкільного віку, встановлення і розвитку відносин взаєморозуміння, взаємоповаги, взаємодопомоги між старшими і молодшими членами сімей.

На вирішення цих завдань орієнтовано тренінг, спрямований на надання батькам педагогічної підтримки та коригування недоліків сімейного виховання, сприяння вирішенню труднощів, які постають перед ними у вихованні дітей, створення певного "поля активності" й творчості, активізацію до пошуку кращих способів його реалізації. В основу побудови тренінгу покладено основні принципи навчання дорослих: спільна діяльність учасників з ведучим та іншими учасниками; опертя на досвід учасників – реалізується через вправи на актуалізацію батьківських знань; використання різних методів та інтерактивних технік навчання; практичне використання одержаних знань і навичок протягом заняття.

М. В. Лузан

СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІДЕАЛУ СТАРШОКЛАСНИКІВ В ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Професійний ідеал є певною мірою взірцем досконалої поведінки людини в середовищі її професійної праці, який постійно спонукає до наслідування і в той же час до безперервного вдосконалення особистості. Тому формування професійного ідеалу в умовах постійно зростаючої конкуренції на ринку праці є необхідним. Адже від рівня сформованості професійних ідеалів учнів сучасної старшої школи значною мірою залежить вирішення багатьох проблем, пов'язаних з їхньою майбутньою трудовою діяльністю.

Зазначимо, що ідеали періодично змінюються й тому вчені (Н. Гусякова [1], Л. Морозова [2], І.Підласий [3]) пропонують розкривати їх зміст через систему ціннісних орієнтацій. І це закономірно, оскільки переймаючись матеріальним благом ми зовсім забули про духовність. Традиційні ідеали перестали відповідати сучасним вимогам життя, а нові ще не сформовані. Тому вони вимагають нагального переосмислення. Відповідно професійні ідеали на сьогодні розглядаються як духовні опори, регулятивні спонуки цілеспрямованих дій кожної особистості. Професійним ідеалом виступає людина ініціативна, підприємлива, діяльна, з національно

орієнтованою свідомістю, з розвинутою правовою та моральною відповідальністю, зі сформованою світоглядно-економічною орієнтацією та розвинутою установкою причетність до змін навколишнього середовища.

Професійний ідеал як ідеальний образ професійного мислення та діяльності, її своєрідну внутрішню мету, доводять Н.Ярошенко та С.Фролова, також має містити інформацію про сучасні умови, які впливають на його формування в учнів старшого шкільного віку. На їхню думку він виробляється лише в процесі нашого намагання зрозуміти для чого, задля чого і в ім'я чого ми здійснюємо ту чи іншу діяльність [4]. В свою чергу С. Фролова визначає професійний ідеал як кінцеву ідеальну ціль в професійній освіті та вихованні, як сукупність професійно значущих соціальних та моральних цінностей. Основну увагу в своїх працях вона звертає на складність і багатозначність цього поняття [4].

Відзначимо, специфічною особливістю поняття “професійний ідеал” є те, що в ньому інтегрується зміст термінів “ідеал” і “професія”. При цьому ідеал в словниках трактується як щось винятково досконале, таке, що є вищою метою прагнень кожної особистості, тобто ідеальний образ обумовлений поведінкою людини як носія ідеалу. Смысловое гніздо поняття “ідеал” складають слова ціль, образ, норма, стимул, мотив, цінність. Як ми бачимо це поняття є досить багатозначним. В свою чергу, професія – це історично створений рід трудової діяльності, який вимагає спеціальної підготовки і є звичайним джерелом існування. Професійна діяльність – основна в житті людини, тому професійний ідеал є образом професіонала і найвищою професійною ціллю для особистості.

Зважаючи на розкритий нами вище зміст понять “ідеал” і “професія”, врахувавши визначення професійного ідеалу сьогодення, ми можемо на основі отриманих знань сформулювати власне визначення даного поняття. Професійний ідеал старшокласника – це ідеальний образ його власного професійного майбутнього, сформованого на основі сприйняття об'єктивно діючих в суспільстві уявлень про людину професіонала. Як взірець професійної досконалості ідеали спонукають особистість до усвідомленого вибору майбутньої професії та самовдосконалення в ній. Завдяки професійному ідеалу старшокласники можуть збагнути до якого рівня вони можуть піднятися, довідатись про особливості майбутньої професії, власну потенційні можливості.

Професійні ідеали сучасної молоді асоціюються з процвітаючою, успішною в кар'єрі особистістю, а значить благополучним з матеріальної точки зору її становищем. Закономірно, що сучасні старшокласники обирають майбутню професію, керуючись не тільки своїми природними задатками й інтересами, але також і матеріальним міркуваннями, тому чим точніше він буде відповідати своєму професійному ідеалу, тим стабільніше буде його матеріальне становище. У цілому сучасна молодь досить скептично оцінює свої шанси на успіх в трудовій діяльності та причин для цього є досить багато. Серед них: нестабільне економічне та політичне становище в країні; стрімкий перехід до ринкової економіки, який виявив високий рівень соціальної неготовності юнаків та дівчат до життєдіяльності в принципово нових умовах; зниження рівня загальної культури молоді; неготовність людини до професійної діяльності в жорстких умовах ринку праці; підвищені вимоги роботодавців до особистісно-професійних характеристик; низький рівень знань, сформованих умінь та

навичок.

Окреслені нами вище особливості трудової діяльності людини в умовах ринку праці не є твердим підґрунтям для створення ефективних напрямів формування професійного ідеалу. Але вони чітко вказують на необхідність цього процесу, на актуальності даної проблеми в наш час. Адже від рівня їх сформованості значною мірою залежить вирішення багатьох інших проблем, пов'язаних з майбутньою трудовою діяльністю молоді. Зрозуміло, що його формування є досить складним і тривалим процесом, адже результатом буде глибоке усвідомлення старшокласником свого професійного ідеалу як своєрідної орієнтаційної моделі для саморозвитку та самовдосконалення в обраній або в бажаній професії.

Література:

1. Гусякова Н.І. Ідеали і ціннісні орієнтації сучасних підлітків / Н.І. Гусякова // Рідна школа. – 1993. – № 8. – С. 11 – 14.
2. Підласий І. Ідеали українського виховання / І. Підласий // Рідна школа, 2000. – № 2. – С. 3 – 7.
3. Фролова С. Л. Технологические аспекты самовоспитания по профессиональному идеалу / С. Л. Фролова // Среднее профессиональное образование, 2008. – № 12. – С. 4 – 7.
4. Ярошенко Н.Н. Феноменология профессионального идеала в контексте культуры информационного общества [Электронный ресурс] / Н.Н. Ярошенко — (Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса: 11-я Междунар. конф. “Крым 2004”: Тр. конф). – М., 2004.

Т. А. Манько

УСПІШНІСТЬ УЧНІВ ШКОЛИ-ІНТЕРНАТУ ЯК ОДНА З УМОВ ФОРМУВАННЯ ЇХ САМОПОВАГИ

Гуманістична орієнтація сучасної педагогіки передбачає науково-методичні розробки проблем, пов'язаних з формуванням у молодих людей позитивного ставлення до себе самого як соціально значущої та високо моральної особистості. У вітчизняній психології склалася традиція аналізу самоповаги як комплексного особистісного утворення. Дослідження, спрямовані на виявлення залежності самооцінки від рівня сформованості навчальної діяльності та міри орієнтації на способи діяльності та спілкування. Розвиток самоповаги, першою чергою, розглядається в процесі становлення учнів як суб'єктів навчальної діяльності та як умова активного включення вихованців у позаурочну виховну діяльність.

Успіх людини у будь-якому виді діяльності значною мірою залежить від адекватної самооцінки власних чеснот, умінь, здібностей, що викликає повагу до самого себе. Саме почуття самоповаги визначає поведінку дитини, її ставлення до себе і до людей, а в майбутньому впливає на позицію особистості – чи стане вона активним творцем власного життя і життя суспільства взагалі. Успішність – ціннісна категорія, оскільки в розумінні людиною своєї успішності в житті, в професійній діяльності відображається уявлення людини про смисл власного життя. Тому формування успішності в дитинстві й юнацтві – педагогічне